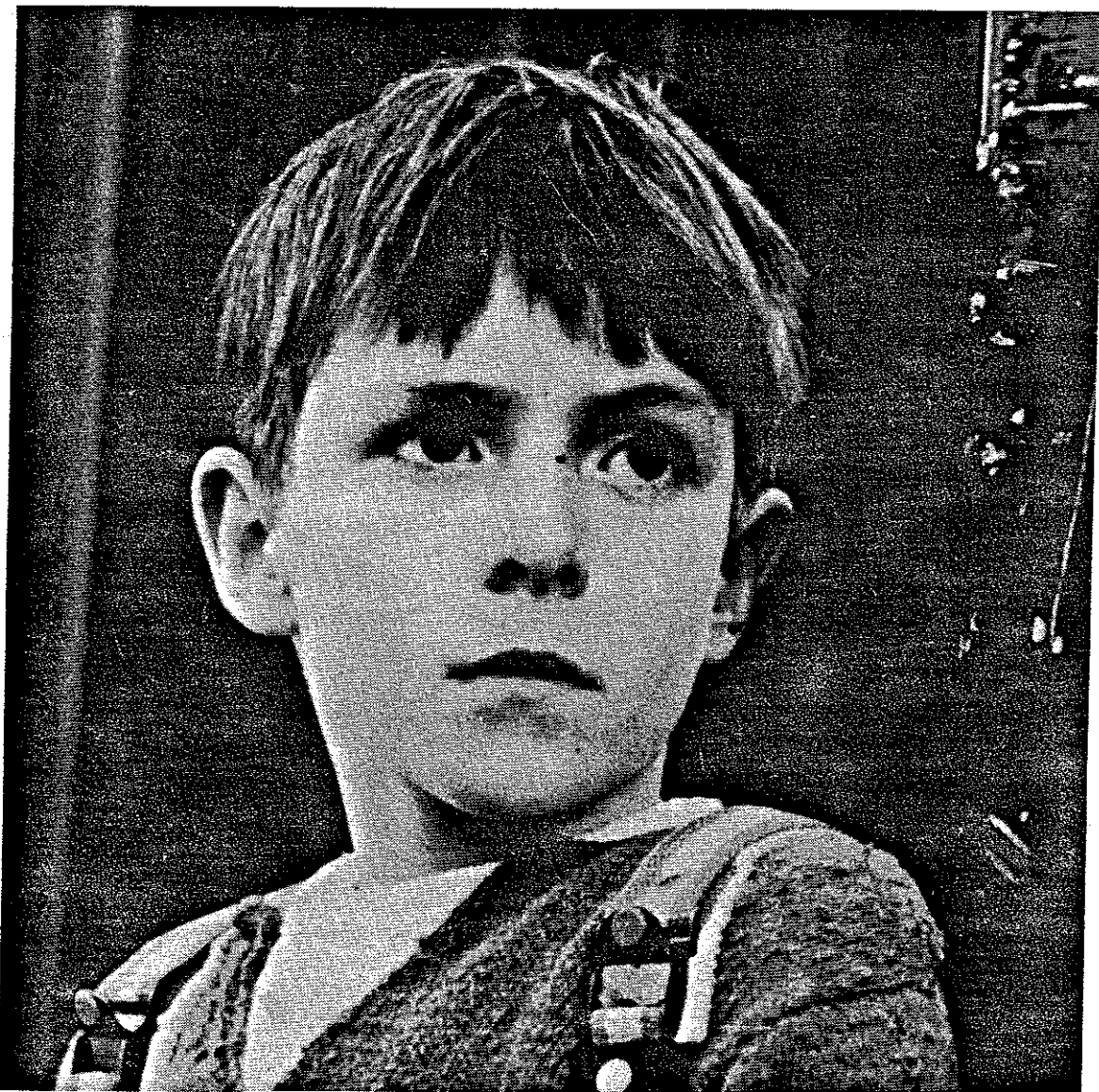

FILMHANDLEDNING

Gummi-Tarzan

Distribution: FOLKETS BIO
Box 2068, 103 12 Stockholm, 08 - 20 30 59

Text: Ingrid Hallman

Utgiven av Filminstitutet
Box 27 126, 102 52 Stockholm, 08 - 665 11 00

Gummi-Tarzan

Filmhandledningen

Denna handledning innehåller fakta och förslag till samtal och aktiviteter i anslutning till filmen **Gummi-Tarzan**. Förhoppningsvis kan den fungera som ett stöd när ni bearbetar filmen. Välj ut de frågeställningar som passar dig och din grupp.

Till handledningen finns också en videokassett med utdrag ur filmen. Häftet kan mycket väl användas utan videon, men denna ger dig möjlighet att mer inträngande analysera filmen. Framförallt när man tar upp filmens formspråk är det till stor hjälp att kunna stanna, gå tillbaka, titta flera gånger: med videons hjälp kan ni bläddra i filmen ungefär som ni bläddrar i en bok.

Kassetten innehåller följande avsnitt:

- * Pappan försöker intressera Ivan för Tarzan och träna upp hans armmuskler.
(Antihjälten Ivan - Att inte duga)
- * Ivan träffar Ole och får följa med upp i kranen för första gången.
(Respekten för barnet)
- * Slutscenen med drakflygningen och mötet med 'Tarzan'.
(Filmens upplösning)
- * Ivans upplevelser i containern.
(Revanschdrömmar, filmens berättarspråk)

Jag har valt att ta upp följande temata:

- * Handlingen i filmen
- * Antihjälten Gummi-Tarzan
- * Att inte duga
- * Respekten för barnet
- * Revanschdrömmar
- * Filmens upplösning
- * Filmens berättarspråk
- * Bok- och filmtips

*

Faga ingår i skolan

Utgivet av Filminstitutet

Box 27 126, 10252 Stockholm, 08-600 11 00

Gummi-Tarzan är en dansk film, byggd på en bok av den älskade barnboks författaren Ole Lund Kirkegaard. Filmen skiljer sig en hel del från boken, så även om man läst boken finns det mycket att upptäcka i filmen.

Gummi-Tarzan är en ömsint skildring av den ensamme och mobbade Ivan, en film som både lockar till skratt och tårar. En del scener i filmen är väldigt sorgsna och många barn (och vuxna) blir säkert starkt berörda. Därför är det viktigt att prata om filmen efteråt, att låta barnen bearbeta sina upplevelser i någon form. Jag hoppas att detta inte ska avskräcka någon från att låta barn se filmen.

Filmen bjuder på många infallsvinklar till samtal om svåra ämnen tillsammans med barnen; ensamhet, utanförskap, mobbing, förtryckande vuxna. Det är ofta lättare att närma sig dessa ämnen efter den gemensamma upplevelse som en film kan ge. Det känns mindre hotande för barn att kunna prata om någon annans känslor och reaktioner.

Handlingen i filmen

Filmen handlar om Ivan, ca 8 år, som har det besvärligt både i skolan och hemma. I klassen sitter han mest och dagdrömmer och tycker att bokstäverna är förfärligt många när han ska läsa. Gymnastikläraren försöker få honom att hoppa över plinten, vilket resulterar i platt fall och näsblod. På rasterna utsätts han för de stora grabbarnas trakasserier, med ständigt blöta kläder, "buksevand", som följd. Hans far är missnöjd med sin son, som inte klarar någonting ordentligt. Det är också han som myntar Ivans öknamn Gummi-Tarzan. Mamman är snäll och vill väl, men hon ägnar sin mesta energi åt dammsugningen.

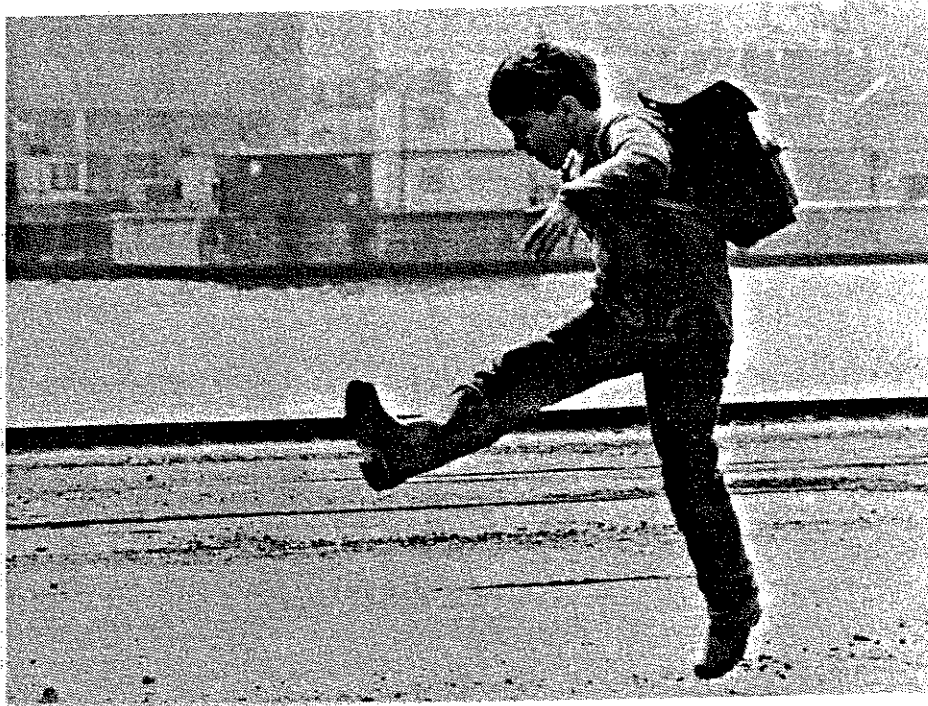
En dag under sin ensamma lek med draken möter Ivan kranföraren Ole, som tar honom på allvar och blir hans ende förtrogne. "Man är alltid bra på något, det gäller bara att komma underfund med vad det är." tröstar Ole när Ivan misströstar om sin oförmåga att klara av någonting. Tillsammans med Ole lär sig Ivan mycket om sig själv och också om vuxna.

Om det är ett tag sedan Ni såg filmen kan Ni återberätta huvudhandlingen tillsammans.

Diskutera vilka scener i filmen som barnen tydligast kommer ihåg. Vilka sekvenser har gjort det starkaste intrycket? Vad var riktigt sorgligt och vad skrattade man åt?

Var handlingen lätt att följa eller var det något som var svårt att förstå?

Vad skiljer bokens berättelse från filmens? Lägg särskild tonvikt vid slutet.

Att inte duga

Ivan får hela tiden bekräftat att han inte duger något till. I skolan är det ständiga nederlag. Bokstäver som är obegripliga, plintar som är för höga. Dessutom mobbas han ständigt av de äldre grabbarna. Hans dåliga självförtroende förstärks genom faderns krav. Att Ivan inte blir sedd som den han är, inte blir älskad och accepterad utan hela tiden jämförd med föräldrarnas idealbild är ett stort trauma för honom.

Förhållandet mellan Ivan och hans far är ett av de centrala temata i filmen. Faderns mansideal och Ivans uppenbarelse ligger långt från varandra. Gestaltningen av fadern är starkt överdriven, han blir en karikatyr av en oförstående förälder. Genom den övertydliga framställningen av fadern skapas en distansering som gör att vi som åskådare betraktar honom i ett löjets skimmer.

Berättelsen är hela tiden solidarisk med Ivan. Det är ur hans perspektiv vi upplever de olika händelserna och det är han som oftast drar det längsta strået i dusterna med fadern.

Hur är Ivans förhållande till sin far? Hur vill Ivans far att Ivan ska vara? Vad gör han för att påverka Ivan?

Ge exempel på situationer där Ivan försöker värja sig mot faderns maktutövning. Vilken strategi väljer han?

Är fadern likadan filmen igenom eller förändras han? Får vi någon förklaring till varför han är som han är?

Antihjälten Gummi-Tarzan

Ivan alias Gummi-Tarzan är motsatsen till de mediahjältar som barn vanligtvis möter: Tarzan, Stålmannen, Läderlappen, He-man. De är starka, modiga och rättrådiga. Ivan är svag, rädd och förtryckt. Resignerat tar han emot omgivningens spott och spe. Han har redan införlivat andras bild av honom med sin egen självuppfattning. Protesterna är lama och utbrytningsförsöken få.

Försök att beskriva Ivan. Hur är han hemma, i skolan, tillsammans med Ole?

Varför ger sig alla på Ivan?

Diskutera hur mansidealet ser ut i Tarzantidningen. Varför är det viktigt att vara stark? Är det fortfarande Tarzan-idealet som gäller eller har vi andra förebilder idag? Skiljer sig Tarzanidealet från modernare hjältar som Rambo etc?

Liknar Ivan andra filmhjältar som barnen känner till?

Respekten för barnet

I många berättelser om mobbade, utanförstående och oförstådda barn finns det ofta en viktig person utanför kärnfamiljen, som ser och bryr sig om barnet. Det kan vara en farmor, ett annat barn, en vuxen, som också är utstött. I **Gummi-Tarzan** har kranskötaren Ole den funktionen. Han har en förmåga att förstå Ivan intuitivt. Hans devis - "Vi är alla bra på något, det gäller bara att komma underfund med vad" - blir också Ivans.

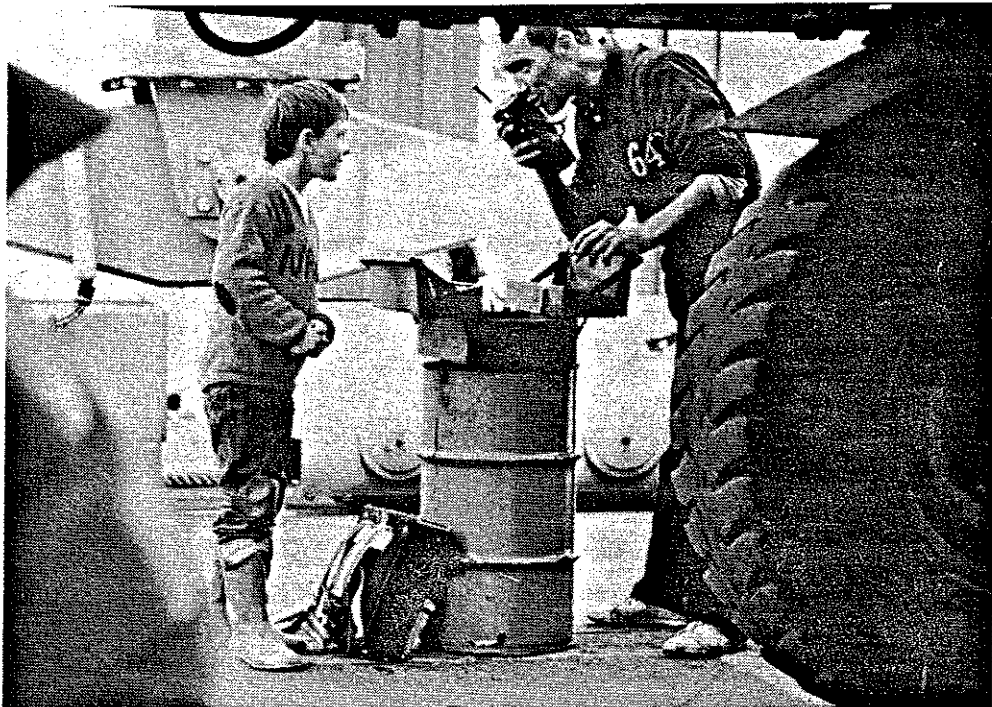
Hur - i vilka scener byggs förtroendet mellan Ole och Ivan upp?

Hans metod är inte att gå in med ett trollspö och hokus-pokus ställa allt till rätta, utan genom att visa Ivan olika handlingsalternativ att själv klara av sin verklighet. (Här avviker filmen från boken.)

Ge exempel på situationer där Ole stödjer Ivan och visar sig vara en riktig vän.

Har Ole det alltid så lätt? Försök komma ihåg scener ur filmen som exempel.

Vad tycker Ivans föräldrar om Ole? Hur förändras deras inställning under båtutflykten?

Revanschdrömmar

När vi utsätts för oförrätter eller förödmjukelser uppstår ett hämndbegär. "Jag ska minsann visa dom."

I filmen gestaltas dessa önskningar i en drömsekvens där Ivan är starkare och snabbare än sina antagonister och sätter även de vuxna på plats. Vi hejar på Ivan och gläds åt hans hämnd. I filmberättelsen framställs dessa dagdrömmar som en tillfällig lindring och flykt, men inte som en lösning på Ivans problem. De finns kvar när han lämnar sitt gömställe i containern, men han har upptäckt fantasins makt.

I många filmer och böcker med samma tema, blir den utsatte starkare och modigare och kan ta hämnd på sina förtryckare inte bara i fantasin utan också i verkligheten. Ofta kan sådana "lyckliga och psykologiskt förenklade slut" kännas svekfulla för barn, som lever under t ex mobbing och föräldraförtryck. Verklighetens lösningar är ju oftast inte så enkla...

Hur visar filmen skillnaderna mellan dröm och verklighet?

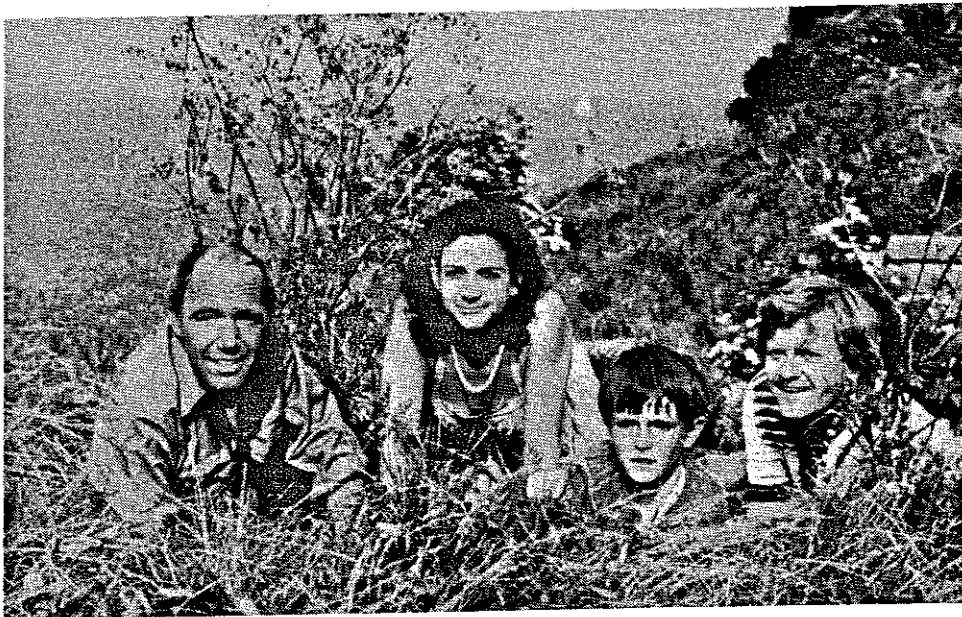
Varför roas vi så av Ivans revansch på sina förtryckare? Vad är det vi skrattar åt?

Filmens upplösning

I första scenen ser vi Ivan springa med sin drake, som sen blir överkörd av Oles kran. I filmens allra sista scen hjälper Ivan Ole att flyga drake. Däremellan har mycket hänt för Ivan, men man kan ändå inte hävda att det är ett konventionellt lyckligt slut, många problem återstår... Men slutscenen ger en strimma hopp; du är värd att tas på allvar. "Det finns alltid något du är bra på, det gäller bara att komma på vad." säger Ivan och Ole.

Diskutera slutet. Vad har förändrats? Fantisera kring en fortsättning. Hur går det för Ivan?

Filmens berättarspråk

Gummi-Tarzan har ett tydligt och konkret formspråk. Olika kameravinklar understryker de olika personernas egenskaper. Ivan är ofta filmad med hög kameravinkel (fågelperspektiv) för att framhäva hans litenhet och utsatthet. Hans antagonister däremot filmas snett underifrån (grodperspektiv) för att understryka deras överlägsenhet och styrka. Ibland placeras kameran som Ivan ser situationen; kameran ser med hans ögon s k subjektiv kamera. Ett exempel på den tekniken är där modern putsar ett glasbord och vi ser henne från Ivans position under bordet.

Drömsekvensen i filmen skiljer sig från det realistiska berättarsättet. Här används slow-motion, olika filmtricks, animation för att berätta.

Hur förstår vi att scenen som börjar i containern inte är verklighet utan något som Ivan drömmer?

Hur har filmarna burit sig åt för att få Ivans muskler att växa? Försök att hitta flera exempel på trickfilmning och fundera på hur de är gjorda.

Filmtips

Otto är en noshörning, filmen bygger på en annan bok av Ole Lund Kirkegaard

Billy och den rubinröda jackan, tar upp samma tema som **Gummi-Tarzan**.

Boktips

Ole Lund Kirkegaard har skrivit en lång rad barnböcker.

Lille Virgil, Gusten Grodslugare, Robban och hans polare

Produktionsuppgifter

Regi Sören Kragh-Jacobsen

Manus Sören Kragh- Jacobsen, Hans Hansen

Produktion Metronome Productions med stöd av det danska Filminstitutet

Distribution FOLKETS BIO, Box 2068, 103 12 Stockholm, 08 - 20 30 59

*